

ÅRSMELDING 2016

VIRKSOMHETENS ART

Autismforeningen i Norge er en interesseorganisasjon for personer med diagnose innen autismspekteret, foreldre, pårørende, fagpersoner og andre interesserte. Foreningen er nøytral når det gjelder partipolitikk, religion, seksuell orientering og etnisk tilhørighet.

Foreningen ble stiftet i 1965.

Oslo, 28. mars 2017

Annette Drangsholt

Leder

Allis Aresdatter

Styremedlem

Åslaug Kalstad

Varamedlem

Joachim Svendsen

Nestleder

Vibeke Jacobsson

Styremedlem

Rune Sandberg

Varamedlem

Monica S. Lund

Styremedlem

Harald T. Neerland

Styremedlem

INNHOLDSFORTEGNELSE

<i>Virksomhetens art</i>	2
<i>Hovedfokus 2016</i>	4
<i>Organisasjonsmessige forhold</i>	4
<i>Virksomheten i organisasjonen</i>	8
<i>Organisasjonsutvikling</i>	16
<i>Brukermedvirkning</i>	16
<i>Interessepolitikk</i>	17
<i>Likepersonsarbeid</i>	18
<i>Studievirksomhet</i>	18
<i>Samarbeid med spesialisthelsetjenesten</i>	20
<i>Nordisk og Internasjonalt samarbeid</i>	21
<i>Informasjonsarbeid</i>	22
<i>Økonomi</i>	23
<i>Autismeforeningens forskingsfond og studiestipend</i>	24
<i>Forskning og fagutvikling</i>	24
<i>Representasjon i andre organisasjoner</i>	26

HOVEDFOKUS 2016

Året har vært preget av god aktivitet i hele organisasjonen. Hovedfokus for sentralstyrets arbeid har vært:

- Hjem
- Opplæring (barnehage, skole, utdanning)
- Arbeid
- Kompetanseheving/kompetanseutvikling
- Økonomi
- Organisasjonsutvikling i AiN

ORGANISASJONSMESSIGE FORHOLD

SENTRALSTYRET

Sentralstyrets har etter Landsmøtet 2016 følgende sammensetning:

Leder:	Annette Drangsholt
Nestleder:	Joachim Svendsen
Styremedlem:	Monica Samland Lund
Styremedlem:	Allis Aresdatter
Styremedlem:	Vibeke Jacobsson
Styremedlem:	Harald T. Neerland
Varamedlem:	Rune Sandberg
Varamedlem:	Åslaug Kalstad

Alle ble gjenvalgt.

FAGLIG RÅD

Faglig Råd har etter Landsmøtet 2016 følgende sammensetning:

Magne Brun	Advokat	(gjenvolgt)
Hanne Torkelsen	Advokat	(gjenvolgt)
Beate Bergsli	Vernepleier	(gjenvolgt)
Ellen Ekevik	Spesialpedagog	(gjenvolgt)
Ellen Gjesti	Spesialpedagog	(gjenvolgt)
Bente Strømsvåg	Vernepleier	(ny 2016)
Niels Petter Thorkildsen	Psykologspesialist	(gjenvolgt)
Allis Aresdatter	Sentralstyrets representant	

RESSURSGRUPPEN FOR VOKSNE MED ASD

Jan Morten Welde

Anna Cecilie Saur

Truls Simon Halbakken (ny 2016)

Pål Munch-Ellingsen (ny 2016)

Ellen Støa Administrasjonens kontaktperson

VALGKOMITEEN

Valgkomiteen har etter Landsmøtet 2016 følgende sammensetning:

Ann Siw Almås Brekke Rogaland

Torill Nordås Nordland

Vibeke Tvedt Aalvik Hordaland

Alle ble gjenvolgt.

FYLKESLAG

Autismeforeningen i Norge har fylkeslag i alle landets fylker.

ADMINISTRASJONEN

Tove Olsen	Daglig leder i 100 % stilling
Ragnhild Busterud Holden	Fagkonsulent 100 % stilling
Eldri Essén Ytterland	Fagkonsulent i 100 % stilling.
Tor Jarle Johannessen	Fagkonsulent i 100 % stilling.
Ellen C. Støa	Veileder i 50 % stilling.
Toril Wiedswang	Vikar merkantil 50 % stilling februar – september

MEDLEMSUTVIKLING

Medlemstallet er redusert med 410 i forhold til 2015. Det er i tillegg 2001 medlemmer som ikke har registrert innbetalt kontingent for 2016.

Utfasing av medlemskategorien familiemedlem, som tidligere telte som 2 medlemmer var også en medvirkende faktor til det reduserte medlemstallet i 2016. Innmeldingen er imidlertid jevnt høy. I gjennomsnitt ble det registrert 77 innmeldinger per måned.

Fordeling av medlemmene i forhold til fylker går fram av tabell 1.

Tabell 1:

Medlemstall 2016 fordelt på fylker						
Fylke	Abonne- ment	Husstands- medlem	Hoved- medlem	Hoved- medlem ung	Junior- medlem	Totalt
Østfold	14	21	186	14	17	252
Akershus	18	15	306	7	12	358
Oslo	22	18	291	15	18	364
Hedmark	6	6	49	5	3	69
Oppland	7	7	71	9	5	99
Buskerud	8	12	167	6	4	197

Vestfold	15	11	129	10	6	171
Telemark	6	16	136	8	2	168
Aust-Agder	10	7	42	6	3	68
Vest-Agder	14	12	98	6	9	139
Rogaland	21	43	351	23	40	478
Hordaland	12	31	269	12	32	356
Sogn og Fjordane	12	9	43	2	6	72
Møre og Romsdal	12	17	165	13	10	217
Sør-Trøndelag	11	24	180	14	23	252
Nord-Trøndelag	7	3	68	1	3	82
Nordland	17	24	203	7	9	260
Troms	4	7	83	6	11	111
Finnmark	8	4	32	6	3	53
Totalt	224	287	2869	170	216	3766
+ 140 «ikke medlem» som har betalt inn hel eller delvis kontingent						3906

VIRKSOMHETEN I ORGANISASJONEN

VIRKSOMHETEN I SENTRALSTYRET

FORDELING AV OPPGAVER MELLOM SENTRALSTYREMEDLEMMENE

Sentralstyremedlemmene har gjennom flere år fungert som fylkeskontakter for hver sine fylkeslag. Dette er en gammel ordning fra alle årene administrasjonen var bemannet med kun 1-2 personer. I det daglige har administrasjonen ansvaret for å følge opp fylkeslagene. Derfor er det nå mer hensiktsmessig med kontakter organisert etter regioner – både for helse og Statped.

MØTEVIRKSOMHET

Sentralstyret har pr. oktober hatt 9 møter i 2016 inklusiv møter i forbindelse med landsmøtet og ledermøtet 2016. Møtene foregår hovedsakelig på lørdager eller lørdag og søndag med overnatting. Sentralstyret har behandlet 117 saker.

Område	Hvem
Nord	Allis Aresdatter
Midt	Rune Sandberg
Vest	Åslaug Kalstad
Sør-øst	Joachim Svendsen

Fokusområder	Sentralstyremedlemmer
Økonomi	Annette Drangsholt, Joachim Svendsen, Monica Samland Lund
Oppvekst/Skole	Joachim Svendsen, Åslaug Kalstad, Vibeke Jacobsson
Hjem	Rune Sandberg, Joachim Svendsen, Monica Samland Lund
Barnevern	Rune Sandberg, Annette Drangsholt, Vibeke Jacobsson
Arbeid	Allis Aresdatter, Joachim Svendsen, Åslaug Kalstad
Bistand	Annette Drangsholt, Allis Aresdatter, Harald Neerland
Minoritetsspråklige	Åslaug Kalstad, Vibeke Jacobsson, Monica Samland Lund
Media	Annette Drangsholt
Autism Europe	Harald Neerland

NevSom	Annette Drangsholt
Kommunale tjenester	Vibeke Jacobsson, Harald Neerland, Åslaug Kalstad
Faglig Råd	Allis Aresdatter (vara: Vibeke Jacobsson)
Kompetanseheving/- utvikling	Alle

Sentralstyrets medlemmer har deltatt i en rekke møter, konferanser og andre arrangement som dekker et eller flere av fokusområdene. Her nevnes blant annet:

- TIOBA/EIBI-veileder – Styringsgruppe (Rune Sandberg), Arbeidsgruppe (Joachim Svendsen)
- Arendalsuka – paneldebatt om arbeid for mennesker med utviklingshemning (Annette Drangsholt)
- Profesjonsfaglig nettverkssamling i Fellesorganisasjonen (FO) – (Annette Drangsholt)
- Møte hos Barneombudet (Annette Drangsholt)
- Ledermøte i FFO (Annette Drangsholt)
- Frokostseminar om fritidsaktivitet for barn med nedsatt funksjonsevne (Vibeke Jacobsson)
- FFO-innspillsmøte til arbeidsnotat vedr. arbeid (Allis Aresdatter)
- Møte i Hjerneverket (Annette Drangsholt)
- Autism Europe (Harald Neerland)
- Autism Europe kongress i Edinburgh (Annette Drangsholt, Joachim Svendsen, Allis Aresdatter, Vibeke Jacobsson, Monica S. Lund, Harald Neerland, Åslaug Kalstad)
- Gardermoenmøtet (Annette Drangsholt)
- Nordisk ledermøte i Riga (Joachim Svendsen)
- Konferanse om skolevegning, risikofaktorer, kartlegging og tiltak (Vibeke Jacobsson)
- Tønsbergkonferansen (Annette Drangsholt, Joachim Svendsen, Vibeke Jacobsson, Åslaug Kalstad)
- Autismekonferanse i Skive, Danmark (Vibeke Jacobsson)
- NevSom (Annette Drangsholt)
- Sommerleir i AiN (Harald Neerland, Joachim Svendsen)
- Møte i Hjerneverket - informasjon om AiN (Annette Drangsholt)
- Erfaringskonferanse kommunale tjenester med Helsedirektoratet (Joachim Svendsen)
- Statped brukerkonferanse (Joachim Svendsen)
- Seminar om brukermedvirkning i nasjonale kvalitetsregistre (Joachim Svendsen)
- Konferanse for brukerorganisasjonene - (Joachim Svendsen hadde innlegg)
- Møte med Psykolog fra USA om tjenestetilbudet i Norge (Joachim Svendsen)

LANDSMØTE

Landsmøtet 2016 ble avholdt på Hamar i april. Det ble avholdt en heldags fagkonferanse i forkant av landsmøtet. Fylkeslagene i Oppland og Hedmark samarbeidet om å være vertskap for arrangementene. Sentralstyret har hatt et tett samarbeid med administrasjonen i arbeidet med forberedelser til Landsmøtet.

LEDERMØTE

Ledermøtet 2016 ble avholdt i Bergen i november. Sentralstyret har hatt et tett samarbeid med administrasjonen i arbeidet med forberedelser til Ledermøtet.

FYLKESLAGENE

Foreningens fylkeslag drives utelukkende på frivillig basis. Aktiviteten er derfor varierende ut fra hvilken kapasitet medlemmene har til å engasjere seg. Rekruttering til verv er en gjennomgående utfordring. Fylkeslagsstyrene består av mellom 3 og 7 personer. Flere fylkeslag har startet lokale grupper/nettverk for å skape samlingspunkter der geografi skaper utfordringer for møter.

Fylkeslagene står for mesteparten av foreningens medlemsrettede arbeid, og det legges ned mange timer i frivillig arbeid i løpet av året. Fylkeslagene arrangerer samtalegrupper, likepersonsmøter, familietreff, kurs for både fagpersoner og pårørende, fritidsaktiviteter, deltar som brukermedvirkere på regionalt og lokalt nivå mm. Gode eksempler er samtaletreff med pizza, jentegrupper, søskengrupper, gokartkjøring, LAN-treff etc.

VIRKSOMHETEN I FAGLIG RÅD

Det er en høy grad av stabilitet i rådets sammensetning.

De siste årene er det blitt innført en praksis der administrasjonen besvarer de fleste henvendelser, og fører kartotek over disse. Dermed er det bare de mer kompliserte og prinsipielle sakene som videresendes til Faglig råd for grundigere vurdering og drøfting. For øvrig blir innkalling, møteforberedelse og referat ivarettatt av sekretær på foreningens kontor, og det er gode rutiner for dette.

Faglig råd jobber nå i større grad enn tidligere år med generelle problemstillinger.

I siste periode 2014-16 har Faglig råd produsert beskrivelser om flere aktuelle tema, som ofte har hatt bakgrunn i de henvendelsene de har fått (dvs. spørsmål som stilles ofte). Faktabeskrivelsene ble lagt ut på foreningens internettside, slik at de skulle være tilgjengelig for alle. I perioden 2014-16 ble det laget fakta-ark om følgende tema: Avlastning, rettigheter til opplæring / spesialundervisning og tilrettelegging på skolen, og om bruk av legemidler. Det ble også laget en ordliste med forklaringer på aktuelle faguttrykk. Faglig råd har hatt hovedansvaret for teksten til Autismeforeningens nye brosjyre om ASD.

Faglig råd hadde 5 møter i 2016. Eksempler på tema som har vært drøftet på møtene:

- Barnevernets kompetanse og praksis i forhold til barn/unge med ASD: Hvordan bidra til bedre kunnskap og endret praksis i barnevernet overfor vår målgruppe?
- Faglig råd har bl.a. drøftet muligheten for å lage informasjonsskriv med anbefalinger til foreldre og barnevernsansatte, og evt. tilby kurs/forelesning til både foreldre og barnevernspedagog-studenter.

Det er sendt henvendelse til Høgskolen i Oslo og Akershus med tilbud om at faglig råd tilbyr å holde kurs for studentene.

- Oppfølging av sak vedrørende to unge menn bosatt i omsorgsboliger i en av Oslos bydeler, der det er avdekket mange kritikkverdige forhold, som også er omtalt i media. Til tross for flere pålegg fra Fylkesmann / tilsynsmyndigheter, er ikke feilene blitt rettet av de ansvarlige i bydelen, og det finnes ingen sanksjonsmulighet. Faglig råd ønsker derfor at dette bl.a. blir tatt opp med Helseministeren.
- Faglig råd har fått høre om flere tilfelle der ungdommer har fått redusert sitt undervisningstilbud pga. utfordrende atferd. Skolene har ikke lov-hjemmel for å bruke tvang eller makt (kap. 9 vedtak), på samme måte som i kommunale omsorgsboliger. Lovverket er uklart, og det er ønskelig med en klargjøring av hvordan kommunene og fylkeskommunen er ment å sikre disse barnas rett til opplæring også når de har en utfordrende atferd.
- Faglig råd har fått henvendelse om hvilke rettigheter som foreldre har til utvidet antall omsorgsdager, når de har barn med Asperger syndrom. De har inntrykk av at noen NAV-kontorer har en rigid praksis og en noe feilaktig oppfatning av diagnosen, og de har ikke rom for vurdering av individuelle behov.

VIRKSOMHETEN I RESSURSGRUPPEN FOR MENNESKER MED ASD

Siden opprettelsen av utvalget og fram til 2016 er medlemmer i Ressursgruppen blitt utpekt. Fra og med Landsmøtet 2016 er alle medlemmene i Ressursgruppen formelt valgt av Landsmøtet på lik linje med medlemmer til Faglig råd.

Ressursgruppen har hatt 2 møter i 2016. Kontakten mellom medlemmene i Ressursgruppen og administrasjonen i AiN har hovedsakelig foregått via e-post og telefon.

Ressursgruppens primære formål er å være likepersoner som selv har diagnosen. De har en egen e-postadresse (ressursgruppen@autismeforeningen.no) de kan nås på via administrasjonens kontaktperson. Ressursgruppen er med i planleggingen og arrangerer treffene for voksne med ASD, som holdes en helg hvert år i samarbeid mellom AiN og NevSom.

Ressursgruppen er en godt sammensatt gruppe både i alder, kjønn og livssituasjon. De har fordelt hvem som skal svare på hva fordelt på de ulike erfaringene medlemmene i ressursgruppen har. De har blant annet mulighet for å bistå med erfaringer rundt det å være forelder med diagnose, Asperger og arbeidsliv, det å studere med tilrettelegging og generelt om det å ha Asperger syndrom.

Ressursgruppen har gitt verdifulle innspill til hvilke fokusområder som bør vektlegges i arbeidsprogrammet i inneværende landsmøteperiode.

TREFF FOR VOKSNE MED ASD

Treffet for voksne med ASD i 2016 ble holdt på Holmenkollen Park hotell i Oslo i tiden 14. – 16. oktober. Deltakerne ga i hovedsak uttrykk for stor tilfredshet med arrangementet. Mange fortalte at de syntes det var veldig hyggelig å treffe likesinnede, at det var mange gode foredrag og at det ellers var fint å komme seg «ut». Nytt i 2016 var å gi flere valgmuligheter til deltakere om hva de selv ønsket å gjøre som sin "utflukt" lørdag etter lunsj. De kunne velge mellom tur til Holmenkollen skimuseum og hopptårnet, være i hotellets svømmebasseng, snakke med medlemmene i Ressursgruppen eller bare slappe av på rommet.

VIRKSOMHETEN I ADMINISTRASJONEN

Autismeforeningens administrasjon er sekretariat for sentralstyret og ivaretar den daglige driften av foreningen. Administrasjonen har ansvar for at beslutninger fattet i sentralstyret blir ført ut i praksis. Daglig leder har det daglige ansvaret for arbeidet i administrasjonen og for oppfølging av ansatte. Hun deltar på sentralstyremøtene og har tale- og forslagsrett.

Ansatte 2016:

Navn	Stilling	Kommentarer	Hovedansvarsområder
Tove Olsen	Daglig leder 100 %		Daglig ledelse og administrasjon Personalledelse Sentralstyrets sekretær Økonomi Sommerleir Samarbeid med interne og eksterne samarbeidspartnere
Ragnhild Busterud Holden	Fagkonsulent 100 %	For tiden i ca. 70 % permisjon.	Veiledning på telefon og e-post Medlemsregisteret Merkantile oppgaver
Jarle Johannessen	Fagkonsulent 100 %		Autisme i dag Websider Brukermedvirkning i forskning Høringer
Eldri Essèn Ytterland	Fagkonsulent 100 %		Veiledning på telefon og e-post Medlemsregisteret Kontakt m fylkeslag «Verktøykasse» fylkeslag Tillitsvalgt skolering Høringer Arrangementer
Ellen Støa	Veileder 50 %	Jobber 3 dager i uken	Veiledning på telefon og e-post Medlemsregisteret Merkantile oppgaver Kontaktperson og sekretær for Faglig råd

			og Aspergergruppa Kontaktperson for faglig råd og for ressursgruppen.
--	--	--	---

Joachim Svendsen var engasjert på timebasis fram til utgangen av juli 2016.

Toril Wiedswang var engasjert i vikariat som merkantil medarbeider i tiden 1.2 – 30.9.16.

Administrasjonen har telefontid daglig i tiden 9 – 15 (kl. 14.45 i sommertiden).

Veiledningstelefonen er betjent 3 dager i uken i tidsrommet 10 – 14.

Administrasjonens ansatte har møte hver mandag og onsdag i tidsrommet 8:15 – 9. Utover dette har vi hatt enkelte halv- og heldagsmøter.

SENTRALE ARBEIDSOPPGAVER

- Økonomi:
  - o Budsjett- og regnskapsarbeid
  - o Søknader og rapportering ift tilskudd
  - o Innkreving av kontingent
  - o Fordeling av midler til fylkeslagene
  - o Medlemsregisteret
- Saksforberedelser for sentralstyret
- Medlemsrettede aktiviteter
- Oppfølging av tillitsvalgte, bla «verktøykasse» for fylkeslagene
- Arrangementer (ledermøte, landsmøte, fagkonferanse, Aspergertreff, sommerleir)
  - o Internt
  - o Eksternt
- Medlemsregisteret – oppdatering, ajourføring
- Veiledning via telefon og e-post
- Merkantile oppgaver
- Informasjonsarbeid
  - o Websider
  - o Facebook
  - o Brosjyre
  - o Informasjonshefter
  - o Kontakt med media
  - o Presse/nyheter
- Filmer, artikler, annen kultur
- Reklamefilm
- Kontakt med andre interesserte
- Autisme i dag
- Interessepolitisk arbeid
  - o Skrive høringsuttalelser
- Eksterne møter o.a. arrangementer

- Brukermedvirkning i ulike fora
- Delta i eksterne arbeidsgrupper
- Samarbeid med andre organisasjoner og fagmiljøer (deriblant forskningsmiljøer)
- Holde foredrag eksternt

Ansatte i administrasjonen har deltatt i en rekke møter, konferanser og andre arrangement som dekker et eller flere av fokusområdene i arbeidsprogrammet. Her nevnes blant annet:

- Samarbeid med NevSom om sommerseminar/-leir, Aspergertreff, senterrådsmøter, forskningsprosjekter mm.
- Rettighetsutvalget – referansegruppe (Eldri Essén Ytterland)
- Møter med Statped (Eldri Essén Ytterland)
- Sommerleir (Tove Olsen)
- Nordisk ledermøte i Riga (Tove Olsen)
- FFO – referansegruppe om Universell utforming (Tove Olsen, Eldri Essén Ytterland)
- FFO-ledermøte (Tove Olsen)
- Autism Europe kongress (Tove Olsen)
- Topplederkonferansen i Frivillighet Norge (Tove Olsen)
- Hjerneverket (Tove Olsen)
- Funkissamlinger - 2 helgesamlinger (Eldri Essén Ytterland)
- Fagseminar Nordvoll skole (Ellen Støa)
- Nordvoll 25 år – jubileumsseminar (Tove Olsen)
- Brukerrepresentasjon i BUPgen (Jarle Johannessen)
- Brukerforum for likeverdig utdanning (Eldri Essén Ytterland)
- Tønsbergkonferansen – foredragholder (Jarle Johannessen)
- Tønsbergkonferansen – stand (Eldri Essén Ytterland)
- Dialogmøter vedr. avlaster2-dommen (Eldri Essén Ytterland)
- Møte i FFOs nettverk for oppvekst og utdanning (Eldri Essén Ytterland)
- Møter vedr inkludering/aktivisering i skolen for barn og unge med funksjonsnedsettelse.
- Barneombudet – møte med brukerorganisasjoner (Tove Olsen)
- Møte med Norsk pasientforening (Tove Olsen)
- Møte i FFO vedr organisasjonsutviklingsprosjekt (Tove Olsen)
- Fagkonferanse om utviklingshemmede og erfaringer med rettsapparatet (Ellen Støa)

I tillegg har vi hatt møter med ulike andre brukerorganisasjoner. Administrasjonen får mange henvendelser fra forskere, studenter, interesserte som trenger informasjon til ulike studier, artikler, filmer etc, og vi stiller opp i størst mulig grad.

ARBEIDSMILJØ

Arbeidsmiljøet i administrasjonen er generelt sett veldig godt. Sykefraværet har gått betydelig ned siden i 2015. De ansatte på administrasjonen er underlagt de vanlige lover og regler som er gjeldende i arbeidslivet.

Administrasjonen arbeider kontinuerlig med å utvikle og forbedre eksisterende arbeidsrutiner. Dette bidrar til å kvalitetssikre arbeidet både innad i administrasjonen, overfor sentralstyret og utad overfor medlemmer og fylkeslag.

De ansatte i administrasjonen opplever stort arbeidspress. Det rettes mange ulike forventninger til hvilken funksjon administrasjonen skal fylle, og hvilke oppgaver som skal utføres. Det er mange henvendelser på telefon og via e-post, og i perioder er det store utfordringer forbundet med å få besvart alle henvendelser i løpet av kort tid. Sentralstyret og administrasjonen arbeider i fellesskap med å utvikle og konkretisere håndterbare strategier for organisasjonen, basert på langtidsprogram og arbeidsprogram. De overordnede strategiene vil gi føringer for hvilke saker/arbeidsområder som til enhver tid må prioriteres.

ORGANISASJONSUTVIKLING

TILLITSVALGTSKOLERING

I 2015 ble det fokusert på opplæring i verv, men i 2016 var tema for tillitsvalgtskoleringen refleksjon og kjennskap til verdigrunnlag og styringsdokumenter. Skoleringen ble gjennomført i oktober, med deltakere fra 17 av 19 fylkeslag.

ORGANISASJONSHÅNDBOK

Organisasjonshåndbok for Autismeforeningen i Norge ble sendt ut til alle fylkeslag i november. Organisasjonshåndboken er revidert og utvidet siden siste utgave, og er ment å være et verktøy for tillitsvalgte i deres arbeid i AIN.

STRATEGIARBEID

Autismeforeningen i Norge har satt i gang en prosess med gjennomgang av foreningens styringsdokumenter for å bli en enda mer slagkraftig organisasjon.

BRUKERMEDVIRKNING

Autismeforeningen i Norge er involvert som brukermedvirkere i sentrale fora i samarbeidsmøtene mellom de ulike Regionale Helseforetakene, NevSom, SSE, Helsedirektoratet, URLU, Utdanningsdirektoratets brukerforum og BUPgen. Foreningen er medlemmer i senterrådet hos NevSom, og leder i Autismeforeningen innehar vervet som nestleder i senterrådet.

- Organisering av tilbudet til pasienter med ASD i spesialisthelsetjenesten i Helse Sør Øst – Annette Drangsholt er oppnevnt i arbeidsgruppen.
- Joachim Svendsen er brukerrepresentant ved Regional kompetansetjeneste for epilepsi og autisme.
- Joachim Svendsen er med i referansegruppe i Statped – sammensatte lærevansker.
- Annette Drangsholt er utnevnt av FFO til å sitte i Rettighetsutvalget, som la fram sin rapport 3.10.16.
- Brukermedvirkning i Bupgen ivaretas av administrasjonen ved Jarle Johannessen.
- Arbeidssøkere med Asperger syndrom, en undersøkelse i regi av Michael Lensing ved NevSom. Ragnhild B. Holden og Tove Olsen medvirket i undersøkelsen gjennom kvalitetssikring og med å finne deltakerutvalg.

INTERESSEPOLITIKK

INTERESSEPOLITISK SAMARBEID

En del av de interessepolitiske temaene AIN jobber med samordnes også med FFO, gjennom bl.a. deltakelse på høringsmøter og innspill til FFOs høringsuttalelser. Autismeforeningen har beskrevet hvilke spesielle utfordringer våre medlemmer har og bedt FFO ta det med i sine møter med departement og stortingskomiteer. Ofte er rettigheter på plass, men kommunale forhold, som f.eks. økonomi gjør at rettighetene ikke blir ivaretatt. Dette er det viktig å formidle når statsbudsjettet utformes, noe FFO gjør systematisk og målrettet på vegne av sine medlemsorganisasjoner.

AIN er medlem i Frivillighet Norge, og tar opp interessepolitiske tema også gjennom denne organisasjonen.

I forhold til enkelte tema går AIN i samarbeid med andre enkeltorganisasjoner, som f.eks. ADHD Norge og Touretteforeningen. Samarbeidet gjelder som regel tema som er unikt knyttet til nevropsykologiske tilstander og felles utfordringer knyttet til kognitive vansker.

HENVENDELSER TIL AIN

Autismeforeningen får blant annet henvendelser fra mennesker med ASD, og deres pårørende som opplever møte med hjelpeapparatet som problemfylt. I en del tilfeller er tjenestene som tilbys så mangelfulle at det vurderes til at rettighetene til brukerne ikke er oppfylt. Hvis det er registrert flere særlig graverende saker, eller et stort antall henvendelser vedrørende samme tema der rettigheter ikke har blitt ivaretatt har Autismeforeningen ved anledninger sendt bekymringsmelding til rette myndighet.

Autismeforeningens kontor mottar et økende antall henvendelser med spørsmål vedrørende rettigheter for personer med ASD og for deres familier. Mange spør om muligheter for advokathjelp. Administrasjonens ansatt henviser ofte til Rettighetssenteret i FFO.

RETTIGHETSUTVALGET

Rettighetsutvalget ble oppnevnt av Kongen i statsråd den 3. oktober 2014. Utvalget har analysert og vurdert hvilke endringer som er nødvendige for å sikre oppfyllelsen av grunnleggende rettigheter til mennesker med utviklingshemming. Utvalget har sett særlig på selvbestemmelse, rettssikkerhet, skole, arbeid, helse og omsorg og bolig. Sentralstyrets leder Annette Drangsholt ble oppnevnt av FFO til å sitte i Rettighetsutvalget. Rettighetsutvalget avleverte sin innstilling i NOU 17: 2016 På lik linje 3.10.16. Autismeforeningen følger opp det videre arbeidet med blant annet høringsvar.

HØRINGSUTTALELSER

En stor del av det interessepolitiske arbeidet består i å avgi høringsuttalelser på forslag til lov- eller forskriftsordninger. Autismeforeningen har i 2016 sendt høringsvar med merknader til følgende høringer:

- Endringer i barnehageloven - barn med særlige behov
- Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven (styrket pårørendestøtte)
- Forslag til felles likestillings- og diskrimineringslov
- Forslag til endringer i barnevernloven, kvalitets og strukturreform
- Forslag til endringer i reglene om pleiepenger ved syke barn etter folketrygdloven kap. 9
- Fordeling av Norsk Tippings overskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner (høringssvar i samarbeid med andre organisasjoner)
- Forslag til endringer i Folketrygdloven kap. 11 om arbeidsavklaringspenger
- NKSD strategi for 2017 - 2021

BREV TIL STATLIGE ORGANER

Brev til Likestillings- og inkluderingsdepartementet og Utlendingsnemnda (UNE)

LIKEPERSONSARBEID

Likepersonsmidler ble fra 2014 slått sammen med driftsmidlene fra Barne-, ungdoms og familiedirektoratet til ett tilskudd. I en overgangsordning er det forespeilet at overføringene til hver organisasjon ikke vil variere med mer enn +/- 10 %. I 2016 mottok Autismeforeningen om lag kr. 100 000 mer enn i 2015.

Midlene ble fordelt til fylkeslagene etter søknad. Midlene er brukt til ulike aktiviteter som: samtalegrupper, nettverksgrupper, weekendsamlinger og direkteutgifter i forbindelse med likemanns-/fadderarbeid.

SKOLERING FOR LIKEPERSONER

Det ble ikke holdt skolering for likepersoner i 2016.

STUDIEVIRKSOMHET

Autismeforeningen er medlem i studieforbundet FUNKIS, og kan melde inn studievirksomhet og få midler etter voksenopplæringsloven på time- eller tiltaksbasis. Det er også mulig å få et særskilt tilretteleggingstilskudd (TRT). TRT tildeles foreningen sentralt. Fylkeslagene kan søke om en andel av TRT. De siste årene har antall rapporterte studietimer gått ned. Dette har fått negative konsekvenser for størrelsen på tildelt pott med TRT.

Selv om tallet på rapporterte studietimer har gått ned, er det sannsynlig at en del av fylkeslagenes aktivitet er læringstiltak. Det arbeides med å øke kunnskap og fokus på bruk av studievirksomhet i aktiviteten i fylkeslagene.

Studieforbundet Funkis har en stadig økning i studietimer. Det er nå nesten utelukkende nettbasert innmelding og ferdigstilling av kurs gjennom programmet Kursadmin. Bruken av Kursadmin gjør innmelding og rapportering av studietiltak en del enklere. Det ses også på mulighetene for å bruke rapporter fra Kursadmin til bruk i rapportering av likepersonsarbeid til Barne- ungdoms- og familiedirektoratet.

Autismeforeningen i Norge hadde i 2016 54 registrerte studietiltak, på til sammen 865 studietimer. Det var 10 fylkeslag, samt administrasjonen, som meldte inn studietiltak i 2016.

Arrangør	Antall tiltak/kurs	Registrerte studietimer	Utbetalte VO-midler		
			OT	TRT 40kr/t	TRT manuelt
Administrasjonen	15	335	33500	13040	104710
Østfold fylkeslag	1	10	1000	400	1400
Oslo fylkeslag	5	54	5400	2160	3500
Hedmark fylkeslag	6	79	7900	3160	3000
Vestfold fylkeslag	11	105	10486	4200	4000
Telemark fylkeslag	2	54	5400	2160	7560
Hordaland fylkeslag	1	18	1800	720	0
Sogn og Fjordane fylkeslag	1	12	1200	480	4000
Møre og Romsdal fylkeslag	7	117	11200	4360	0
Sør-Trøndelag fylkeslag	2	38	3800	1520	0
Nord-Trøndelag fylkeslag	3	43	1200	0	0
Totalt	54	865	82886	32200	128170

Totalt Tilretteleggingstilskudd (TRT):	160370
Totalt studietilskudd:	243256

SAMARBEID MED SPESIALISTHELSETJENESTEN

NEVSOM - NASJONALT KOMPETANSESENTER FOR NEVROUTVIKLINGSFORSTYRRELSER OG HYPERMOMNIE

Det nasjonale kompetansesenteret innen autisme, ADHD, Tourettes syndrom og søvnsykdommer er organisert i NevSom. Autismeforeningen har et nært samarbeid med NevSom, og er representert i deres rådgivende gruppe (senterråd), der foreningens leder Annette Drangsholt innehar nestledervervet. Det har vært avholdt 2 senterrådsmøter i 2016.

SAMARBEID MED NEVSOM

- Michael Lensing i NevSom har arbeidet med en livskvalitetsstudie hos voksne med Asperger syndrom. Autismeforeningen var behjelpelig med å formidle kontakt til tidligere deltakere på Aspergertreffene. Resultatet av studien ble presentert på Autism Europe kongressen i Edinburgh i september 2016.
- Michael Lensing har foretatt en studie om personer med Asperger syndrom og arbeid. Autismeforeningen formidlet kontakt til aktuelle informanter via medlemsregisteret.
- Revidering av veiledningsheftet «Arbeidssøkere med Asperger syndrom i samarbeid med NAV. Autismeforeningen er representert i arbeidsgruppen via daglig leder. Heftet forventes å være klart i første halvdel av 2017.

LÆRINGS- OG MESTRINGSKURS/SOMMERLEIR

NevSom har i flere år arrangert lærings- og mestringskurs for foreldre til barn med ASD hver sommer, en forlengelse av AINs tidligere sommerseminar. Autismeforeningen arrangerer samtidig sommerleir for barna i familiene som deltar – både de med diagnose og for deres søsken. Arrangementene foregår på Gudbrandsdal leirskole Fagerhøi i Sør-Fron kommune, i Gudbrandsdalen. I 2016 deltok til sammen 40 familier – 21 barn med diagnose og 38 søsken (flere av søsken viste seg å ha diagnose) fra 15 fylkeslag.

NevSom har det faglige og økonomiske ansvaret for foreldreopplæringen. De har utarbeidet et skriv/brev som anbefaler NAV trygd om å gi opplæringspenger og at Pasientreiser dekker reiseutgiftene til foreldrene som skal delta på sommerseminaret.

Åse Gårder var oppholdsleder. Baard Johannes Kvidaland og Petter H. Skar var praktikantledere.

FORENINGENS ØVRIGE SAMARBEID MED NEVSOM

- Tønsbergkonferansen. Flere av sentralstyrets medlemmer deltok. Annette Drangsholt åpnet konferansen. Jarle Johannessen fra AINs administrasjon holdt forelesning om holdninger til genetisk forskning.
- Aspergertreff – se nærmere beskrivelse under Virksomheten i Ressursgruppen for voksne med ASD

REGIONALE FAGMILJØER/KOMPETANSETJENESTER

De regionale fagmiljøene for autisme, ADHD, Tourettes syndrom og Narkolepsi er organisert på ulik måte. I helseregion Sør-Øst har fagmiljøet byttet navn til Regional kompetansetjeneste for autisme, ADHD, Tourettes

syndrom og narkolepsi. Foreningen er representert i de regionale fagmiljøenes referansegrupper i Helse Sør-Øst, Helse Vest og Helse Nord. Helse Midt har ikke brukerrepresentasjon.

SPESIALISTHELSETJENESTENE

Enhetene i spesialisthelsetjenesten som diagnostiserer og følger opp mennesker med ASD har stor variasjon i måten de organiseres. Mange som har behov for utredning eller støtte får det ikke på grunn av manglende kunnskap om organiseringen. Undersøkelser av Pål Suren på Folkehelseinstituttet demonstrerer svært store fylkesvise variasjoner i forekomstene til ASD for pasienter i aldersgruppen 6-12 år. (*Tidsskrift for den Norske Lægeforening nr. 18, 2013; 133: 1929 – 34*). Foreningen erfarer også at noen barn med ASD blir skrevet ut som pasienter fra helseforetaket uten at pasienter eller pårørende får opplæring eller oppfølging fra spesialisthelsetjenesten.

Rapporten fra arbeidsgruppen om anbefaling av organisering av tilbudet til pasienter med ASD i Helse Sør-Øst, et arbeid som startet i 2014, ble ferdigstilt i 2015. Annette Drangsholt representerte Autismeforeningen i arbeidsgruppen.

NORDISK OG INTERNASJONALT SAMARBEID

NORDISK MØTE

Nordisk møte 2016 ble arrangert i tiden 2. – 4. oktober 2016 i Riga i Latvia. Fra foreningen deltok Joachim Svendsen og Tove Olsen. Tema var kommunikasjon: sosiale media, PR, lobbyvirksomhet, intern kommunikasjon. Sverige, Finland, Latvia, Island, Estland, Litauen og Norge deltok. Litauen var med for første gang. Norge ble utpekt til å være vertskap for Nordisk møte i 2017.

AUTISM EUROPE (AE)

Harald T. Neerland sitter i AE's Executive Committee (EC).

Autism Europe arrangerte XI Autism-Europe International Congress i Edinburgh, Skottland i tiden 16. – 18.9.16.

Deltakere fra Autismeforeningen i Norge var Annette Drangsholt, Joachim Svendsen, Harald T. Neerland, Monica S. Lund, Allis Aresdatter, Vibeke Jacobsson, Åslaug Kalstad og Tove Olsen.

INFORMASJONSARBEID

FORENINGENS HJEMMESIDE OG TILSTEDEVÆRELSE PÅ SOSIALE MEDIER

Autismeforeningen drifter en nettside som brukes til å formidle informasjon. De fleste innmeldinger kommer via nettsiden.

I 2015 ble det, i forbindelse med 50-årsjubileet, påbegynt et arbeid med å legge om designet på nettsidene. Nettsidene ble lansert 2016 i en noe uferdig form, og de er under utvikling.

Gjennomsnittlig antall unike treff på nettsidene har vært 3850 per uke. Det er en økning på 11% sammenlignet med 2015. Antall Facebook-følgere økte med 13% i løpet av 2016 og er oppe i 5500.

AUTISME I DAG

“Autisme i dag” ble utgitt med 4 nummer i 2016. Totalt har bladene blitt distribuert til omlag 5500 adressater (medlemmer og abonnenter). Foreningens administrasjon har også i 2016 hatt ansvar for innhold, layout og setting av bladet. Formatet ble noe endret for å oppfylle nye formatkrav fra Bring.

Fagartiklene har i hovedsak vært oversatt materiale.

ANNET INFORMASJONSARBEID

Den personlige kontakten er en anseelig andel av foreningens informasjonsarbeid. Administrasjonen bruker mye tid på å snakke med foreldre som trenger veiledning og /eller er i en krisesituasjon. Det er økende antall henvendelser fra forskjellige fagpersoner som ønsker konkrete råd. Dette arbeidet er av stor betydning. Administrasjonen har dessuten stor pågang fra studenter og skoleelever som har ønsket informasjon og materiell i forbindelse med oppgaver om autisme og Asperger syndrom.

BROSJYRE

Ny informasjonsbrosjyre om autismspekteret ble ferdig høsten 2016. Brosjyren, «Autismspekteret – en kort innføring», erstatter foreningens tidligere brosjyrer, «Hva er autisme?» og «Hva er Asperger syndrom?».

REKLAMEFILM

Et medlem tok kontakt med oss, og laget i forbindelse med et prosjekt på videregående skole en reklamefilm om Asperger syndrom. Denne ble vist på TV2 på reklamefri dag i påsken.

KONTAKT MED MEDIA

Annette Drangsholt er mediakontakt. Det har i 2016 vært flere henvendelser fra media med forespørsel om å gjeste forskjellige tv-programmer i forbindelse med autismerelaterte saker, som det populære spillet Pokemon Go sommeren 2016.

Det har også vært en økning i henvendelser fra produksjonsselskaper, teater/skuespillere som ønsker hjelp til å finne informasjon om ASD, og kontakt med mennesker med ASD i forbindelse med oppsetninger og produksjon av programmer

ØKONOMI

INNETEKTER

Autismeforeningen i Norge hadde høyere inntekter enn forventet i 2016. Dette skyldes bla uventet høyt tilskudd fra Lotteri- og Stiftelsestilsynet via overskudd fra Norsk Tipping, høyere inntekter fra momskompensasjon (flere fylkeslag leverte regnskap for 2015, som søknad om momskompensasjon baserer seg på), tilbakebetaling av psykiatrimidler fra et fylkeslag, som ikke klarte å bruke midlene i 2015, samt gaver og tilskudd fra NevSom. Pga langtidssykdom blant ansatte ble det et underforbruk på lønnsmidler med ca kr. 300 000.

De største inntektene til foreningen kommer som tilskudd fra Helsedirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, medlemskontingenten, momskompensasjon og tippemidler.

UTGIFTER

Enkelte budsjettposter er overskredet i 2016, mens andre er overbudsjettet. Enkelte arrangementer ble mer kostbare enn budsjettet med. Driftsresultatet ble positivt for 2016 og overskuddet blir overført til egenkapitalen.

OVERFØRING TIL FYLKESLAGENE

For 2016 ble det overført kr. 1 324 849,- til fylkeslagene. Disse midlene er fordelt på postene:

16. Velferds-/drifts-/likepersonsmidler	kr. 437 000,-
17. Psykiatrimidler overført fylkeslagene	kr. 389 500,-
18. Momskompensasjon overført fylkeslagene	kr. 165 349,-
39. Fylkeslagenes andel av medlemskontingenten	kr. 333 000,-

AUTISMEFORENINGENS FORSKINGSFOND OG STUDIESTIPEND

Stiftelsens formål er å yte bidrag til forskning og studiestipend for fagpersoner som arbeider med mennesker med ASD.

Styret har fram til sommeren 2016 bestått av Anne Berit Brandvold (leder), Vegard Ytterland og Joachim Svendsen. Anne Berit Brandvold valgte å trekke seg fra vervet. Sentralstyret i Autismeforeningen i Norge utpekte Sylvi Storvik som ny leder. Styrets arbeid har foregått via e-post og telefonsamtaler.

I 2016 ble det ikke utdelt noen midler fra fondet.

FORSKNING OG FAGUTVIKLING

Autismeforeningen har siden starten i 1965 vært involvert i forskning- og fagutvikling, og sett det som nødvendig at tiltak og tilrettelegging for personer med autismspekterforstyrrelser (ASD) er basert på vitenskapelig dokumenterte faglige innsikter som skal kunne tåle motesvingninger i metodiske tilnærminger og kulturelle variasjoner.

Autismeforeningen har i 2016 vært involvert i fem forskningsprosjekter.

BUPGEN

BUPgen er et stort norsk forskningsprosjekt innen barnemedisin, habilitering og barne- og ungdomspsykiatri. Formålet er økt kunnskap om hva som forårsaker autisme og andre utviklingsforstyrrelser. Bedre forståelse av årsaksmekanismer vil kunne bidra til at pasientene kan få bedre behandling.

Det overordnede målet med BUPgen prosjektet er å finne biologien bak særtrekk man finner ved ASD. Prosjektet har et særlig fokus på å lete etter genetiske forhold som kan forklare hvorfor noen utvikler ASD. Videre undersøkes det hvordan miljømessige og gen-gen interaksjoner påvirker effekten av en gitt genetisk sårbarhet.

BUPgen drives av Norsk senter for forskning på mentale lidelser (NORMENT) og Nasjonalt kompetansesenter for nevroutviklingsforstyrrelser og hypersomnier— ADHD, autisme, Tourettes syndrom og hypersomnier (NevSom) og inkluderer barn og voksne med ASD gjennom BUPgen institusjoner landet rundt. Pr januar 2016 deltar 15 avdelinger innen psykiatri og habilitering i prosjektet.

Oslo universitetssykehus v/professor Ole A. Andreassen er ansvarlig for prosjektet. Prosjektet er finansiert av Norges forskningsråd.

I 2014 var Jarle Johannessen frikjøpt av prosjektet BUPgen ved NORMENT, UiO, for å gjøre en studie av foreldre til barn med autismspekterforstyrrelser sine holdninger til genetisk forskning og eventuell fremtidig genetisk testing for risiko for å utvikle autismspekterforstyrrelser. Studien ble godt mottatt av foreningens medlemmer og omlag 1500 besvarte spørreundersøkelsen.

Resultater:

- Johannessen, J., Nærland, T., Bloss, C., Rietschel, M., Strohmaier, J., Gjevik, E., ... & Andreassen, O. A. (2016). Parents' attitudes toward genetic research in autism spectrum disorder. *Psychiatric genetics*, 26(2), 74-80.
- *Foreldres holdninger til genforskning*. Foredrag ved Tønsbergkonferansen 2016.
- Johannessen, J., Nærland, T., Hope, S., Rietschel, M., Torske, T., Høyland, A.L., Strohmaier, J., ... & Andreassen, O. A. Parents' attitudes toward clinical genetic testing for autism spectrum disorder. *Submitted for publication*.

Autismeforeningen v/Johannessen sitter også i den nasjonale styringsgruppen for BUPgen.

RAADS-R-VALIDERING

Regionalt fagmiljø for autisme, ADHD, Tourettes syndrom og narkolepsi Helse Sør Øst (RFM) har oversatt screeninginstrumentet Ritvo Autism Asperger Diagnostic Scale – Revised (RAADS-R). RAADS-R brukes ved utredning av Asperger syndrom hos voksne. Skjemaet er utarbeidet av R.A. Ritvo og E. Ritvo, Yale University School of Medicine, USA.

RFM ønsker å undersøke om dette skjemaet kan skille mellom de som har en Asperger syndrom diagnose og de som ikke har det. Hvis det gjør det, så kan det bli et nyttig verktøy til å bedre diagnostikk og bidra til

- en metode for å finne ut om voksne mennesker over 18 år kan ha Asperger syndrom
- minske risiko for feildiagnostisering
- sikre riktige og bedre tjenester

Ansvarlig for prosjektet er spesialpsykolog Morten Bekk ved RFM, Oslo universitetssykehus, Ullevål. Prosjektet er finansiert av Regionalt fagmiljø for autisme, ADHD, Tourettes syndrom og narkolepsi Helse Sør Øst.

Autismeforeningen v/Jarle Johannessen har samarbeidet med prosjektansvarlig og bistått i rekruttering. Det er foreløpig ikke publisert noe fra studien.

BEHANDLINGSSTUDIE MED OXYTOCIN NESESPRAY FOR AUTISMESPEKTRUMFORSTYRRELSER (ASD)

Hensikten med forskningsprosjektet er å undersøke virkningen av to ulike doser med oksytocin i neseppray sammenlignet med neseppray uten oksytocin hos personer med autismespekterforstyrrelser. Man har i tidligere prosjekter sett at oksytocin kan ha en positiv virkning på adferd hos personer med autisme, og spesielt bedre evnen til å tolke andres følelser. I dette prosjektet vil det undersøkes om oksytocin gitt med en spesiell neseppray kan gi forbedringer i sosial atferd. Dette vil bli undersøkt ved hjelp av tester av sosial forståelse, puls, pupillstørrelse og øyebevegelser.

Studien ledes av Ole Andreassen, Professor på Universitetet i Oslo og Oslo universitetssykehus, og firmaet OptiNose vil være sponsor.

Prosjektet er finansiert av midler fra Norges Forskningsråd (BIA midler til industri-akademi samarbeid).

Autismforeningen v/Jarle Johannessen bidrar med konsulentarbeid i forhold til protokoll og gjennomføring av studien. Planlegging og forarbeider er gjennomført i 2014. Gjennomføringen skjedde i hovedsak gjennom 2015.

Resultater:

- Quintana. Title. Accepted for publication. Ventes publisert i 2017.

HELSE OG LIVSKVALITET HOS VOKSNE MED AS

Det er økende interesse for hvordan voksne med Asperger syndrom har det i hverdagen og hvordan den enkelte forholder seg til samfunnet. Samtidig vet vi fremdeles svært lite om dette og kan bare i begrenset grad gi råd og veiledning til den det gjelder og det aktuelle tjenesteapparatet.

For å kunne gi bedre informasjon og tilrettelegging for voksne med Asperger syndrom, gjennomførte Autismeforeningen i Norge i samarbeid med NevSom (Nasjonalt kompetansesenter for nevroutviklingsforstyrrelser og hypersomnier på Oslo universitetssykehus) fra høsten 2015 til vinter 2016 en anonym spørreskjemaundersøkelse blant et utvalg voksne med Asperger syndrom.

Resultater:

- Lensing, M. and Olsen, T. (2016): Health-related quality of Life in Adults with Asperger syndrome. Poster. XI Autism-Europe International Congress, Edinburgh, Scotland, September 16-18, 2016

REPRESENTASJON I ANDRE ORGANISASJONER

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESORGANISASJON (FFO)

Annette Drangsholt og Tove Olsen deltok på ledermøte i FFO i mars.